

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.06.2019, sp. zn. 25 Cdo 4314/2018, ECLI:CZ:NS:2019:25.CDO.4314.2018.1

Číslo: 34/2020

Právní věta:

Škodou na věcech vzniklou v souvislosti s výkonem činnosti rybářské stráže podle § 18 odst. 4 zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství, je i škoda vzniklá usmrcením nebo poraněním psa, který člena rybářské stráže při výkonu činnosti doprovázel.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.06.2019

Spisová značka: 25 Cdo 4314/2018

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: 5 předpisu č. 99/2004Sb.

§ 18 odst. 4

§ 494 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 14. 6. 2018, sp. zn. 22 Co 91/2018, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Pardubicích rozsudkem ze dne 18. 12. 2017, č. j. 27 C 204/2016-105, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 155 769 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení.

2. Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích k odvolání žalovaného a vedlejšího účastníka rozsudkem ze dne 14. 6. 2018, č. j. 22 Co 91/2018-139, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu o zaplacení částky 155 769 Kč s příslušenstvím zamítl, a uložil žalobci povinnost nahradit žalovanému a vedlejšímu účastníku náklady řízení před soudy obou stupňů. Vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, že žalobce byl ustanoven do funkce rybářské stráže pro území okresu P. a dne 5. 6. 2015 při výkonu této činnosti vstoupil se svým psem,

kterého měl na vodítku, na pozemky ve vlastnictví společnosti E. spol. s r. o., kde byl napaden německým ovčákem ve vlastnictví této společnosti a volně pobíhající pes způsobil psu ve vlastnictví žalobce zranění, kterým podlehl. Na školeních pořádaných žalovaným zákaz doprovodu psa vysloven nebyl. Žalobce byl při výkonu funkce rybářské stráže rybáři opakovaně napaden. Pes byl znalce oceněn na 150 000 Kč, žalobce vynaložil 1 769 Kč v souvislosti s léčbou psa po napadení, znalci zaplatil za vypracovaný znalecký posudek 4 000 Kč. Zjištěný skutkový stav odvolací soud posoudil shodně se soudem prvního stupně podle zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), a podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“). Uzavřel, že předpokladem vzniku nároku žalobce je podle § 18 odst. 4 a 5 zákona o rybářství vznik škody na věci v souvislosti s výkonem činnosti rybářské stráže. Právní úprava považuje výkon rybářské stráže za výkon veřejné moci, při němž má fyzická osoba jako rybářská stráž postavení úřední osoby a je chráněna zvláštní právní úpravou (§ 14 odst. 6 zákona o rybářství). Na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl odvolací soud k závěru, že užití psa fyzickou osobou nelze považovat za výkon činnosti rybářské stráže a součást výkonu jejích oprávnění. Doprovod a přítomnost psa při výkonu funkce rybářské stráže nelze považovat ani za činnost související s výkonem činnosti rybářské stráže, neboť doprovod a přítomnost psa sice může mít časovou a místní souvislost s vykonávanou činností, ale postrádá jakoukoliv souvislost vnitřní a účelovou, tj. podstatnou souvislost věcnou, která by mohla založit přímou souvislost mezi užitím psa a výkonem funkce rybářské stráže. Žalovaný proto není podle § 18 odst. 5 zákona o rybářství pasivně legitimován k náhradě výše uvedené škody.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 o. s. ř. tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která nebyla dosud v rozhodovací praxi odvolacího soudu vyřešena, a to otázky, zda člen rybářské stráže může vykonávat tuto funkci se psem, zda psa lze v takovém případě považovat za věc a zda, utrpí-li rybářská stráž při výkonu činnosti škodu na psu, odpovídá za ni podle § 18 odst. 5 zákona o rybářství žalovaný, který rybářskou stráž ustanovil. Dovolatel má za to, že odvolací soud tyto otázky nesprávně právně posoudil. Žalobce měl psa při výkonu funkce rybářské stráže u sebe, stejně jako měl mobilní telefon či mohl mít u sebe bicykl, kterým by přijel na místo kontroly. Zákon o rybářství neupravuje, co může mít rybářská stráž při výkonu činnosti u sebe. Žalobce měl svého psa u sebe podpůrně i na svou ochranu, protože byl v minulosti při výkonu funkce napaden rybáři. Žalobce opakovaně žádal Policii ČR či obecní policii o součinnost, bylo mu vyhověno zpravidla jednou až dvakrát do měsíce. Dovolatel navrhl, aby byl rozsudek odvolacího soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

4. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátem ve smyslu ustanovení § 241 o. s. ř., a je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť otázka odpovědnosti za škodu podle § 18 odst. 5 zákona o rybářství, kterou utrpí rybářská stráž v souvislosti s výkonem činnosti na psu ve svém vlastnictví, nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud řešena. Dovolání je důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

5. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně

vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

6. Podle § 18 odst. 4 zákona o rybářství, utrpí-li rybářská stráž v souvislosti s výkonem činnosti podle tohoto zákona škodu na věcech, náleží jí náhrada škody. Náhrada škody se poskytne podle zvláštního právního předpisu. Podle odst. 5 náhradu škody, kterou způsobila nebo utrpěla rybářská stráž v souvislosti s výkonem činnosti podle tohoto zákona, poskytne příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, který ustanovil rybářskou stráž, s jejímž výkonem činnosti podle tohoto zákona vznik škody souvisí.

Podle § 16 tohoto zákona rybářská stráž v rybářském revíru je oprávněna a) kontrolovat 1. osoby lovící ryby nebo vodní organismy, zda jsou k tomuto lovu oprávněné a zda provádí lov řádně a způsobem, který umožňuje tento zákon, 2. osobám lovícím ryby nebo vodní organismy rybářské nářadí, obsah rybářské lodky, nádrže nebo jiného zařízení užitého k uchování ryb a rybářské úlovky, z hlediska dodržení rybářského práva, 3. osoby lovící ryby pomocí elektrického proudu, zda vlastní povolení příslušného rybářského orgánu k tomuto způsobu lovu, jakož i zda vlastní potřebné osvědčení prokazující jejich způsobilost k práci s elektrickým zařízením při lovu ryb a osvědčení dokladující bezpečnou použitelnost elektrického zařízení k lovu ryb, 4. užívání jezů, stavidel, zdymadel, výpustí a jiných zařízení z hlediska dodržování právních předpisů a opatření na ochranu výkonu rybářského práva, 5. způsob a rozsah užívání vod a jejich kvalitu; b) požadovat 1. od osoby lovící ryby nebo vodní organismy prokázání její totožnosti, předložení platného rybářského lístku a platné povolenky k lovu, 2. od osoby důvodně podezřelé ze spáchání přestupku nebo trestného činu v bezprostřední blízkosti rybářského revíru předložení rybářského lístku, popřípadě povolenky k lovu nebo jiného dokladu opravňujícího osobu k lovu anebo dokladu o nabytí ryby nebo vodního organismu, 3. součinnost, popřípadě pomoc orgánů Policie České republiky, popřípadě obecní policie, nemůže-li zajistit vlastními silami a prostředky výkon funkce rybářské stráže; c) zadržet 1. povolenku k lovu osobě, která se dopustila porušení povinnosti stanovené tímto zákonem, a tuto doručit nejpozději do 5 pracovních dnů tomu, kdo povolenku vydal, 2. úlovek, rybářské nářadí nebo nástroj osobě, která tím spáchala přestupek nebo trestný čin, nebo z jehož spáchání je důvodně podezřelá; d) vstupovat na pozemky, stavby, jezy, rybí přechody a jiná zařízení v souvislosti s výkonem funkce rybářské stráže, a to v rozsahu nezbytně nutném, a užívat k tomu v nezbytné míře existující přístupové cesty; e) projednat přestupky podle tohoto zákona příkazem na místě.

Podle § 17 odst. 1 tohoto zákona rybářská stráž je při výkonu své funkce povinna a) nosit služební odznak na viditelném místě, b) prokazovat se průkazem rybářské stráže, c) kontrolovat a dohlížet na dodržování povinností stanovených tímto zákonem, d) zjišťovat zdroje a příčiny znečištění vody v rybářském revíru, e) oznamovat neprodleně zjištěné závady a škody podle jejich povahy uživateli rybářského revíru a příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, který ji ustanovil, popřípadě orgánu příslušnému k ochraně přírody a krajiny nebo Policii České republiky.

Ustanovení § 18 odst. 4 zákona o rybářství je speciální úpravou náhrady škody vzniklé fyzické osobě plnící úkoly rybářské stráže v souvislosti s výkonem činnosti podle tohoto zákona na věcech, náhradu škody poskytne obec, která rybářskou stráž ustanovila. Náhrada se poskytne podle zvláštního právního předpisu, tj. podle § 2894 a násl. o. z. Při výkladu pojmu „v souvislosti s výkonem činnosti rybářské stráže“ lze přiměřeně využít závěrů ustálené judikatury ve vztahu k pojmu „v (přímé) souvislosti s plněním pracovních úkolů“ (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2001, sp. zn. [21 Cdo 2507/2000](#), publikovaný v časopise Soudní judikatura pod č. 11/2002, rozsudek ze dne 14. 1. 2003, sp. zn. [21 Cdo 454/2002](#), publikovaný v časopise Soudní judikatura pod č. 79/2003, rozsudek ze dne 24. 2. 2003, sp. zn. [21 Cdo 1148/2002](#), uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí NS ČR – C. H. BECK pod C 1724, dále jen „Soubor“). Tato souvislost je dána u činnosti, která nepostrádá místní, časový a především věcný (vnitřní účelový) vztah k činnosti (úkolům) rybářské stráže.

7. Podle zjištěného skutkového stavu (jehož správnost nepodléhá dovolacímu přezkumu) žalobce oprávněně vstoupil se svým psem, kterého měl na vodítku, na pozemky společnosti E. spol. s r. o., aby zde plnil povinnosti rybářské stráže, a byl přitom napaden volně pobíhajícím psem, jenž smrtelně zranil psa žalobce. Otázku souvislosti s výkonem činnosti rybářské stráže je třeba posuzovat z hlediska místního, časového a věcného, tedy zda lze k takové souvislosti dospět vzhledem ke vztahu činnosti, při níž ke škodě došlo, k plnění povinností a oprávnění stanovených pro rybářskou stráž v zákoně o rybářství. Časová a místní souvislost činnosti, při níž žalobce utrpěl škodu, je v projednávané věci nepochybná, neboť podle zjištění soudů došlo ke škodě v čase a v místě, kde žalobce plnil povinnosti rybářské stráže. Při posouzení, zda je dána také souvislost věcná, je třeba zkoumat vnitřní účelový vztah činnosti žalobce, při níž došlo ke škodě, k plnění jeho povinností a oprávnění vyplývajících z § 16 a § 17 zákona o rybářství. Podle skutkových zjištění žalobce vstoupil na pozemek jiného vlastníka na břehu písničku O., kde je zakázán rybolov, aby zde dodržování zákazu zkontroloval. Nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že by žalobce nehodlal plnit povinnosti vyplývající z jeho funkce, ale že sledoval výlučně uspokojování svých zájmů či potřeb, popřípadě zájmů třetích osob, jež nesouvisejí s úkoly rybářské stráže. Pak by se jednalo o exces a nebyl by dán vnitřní účelový vztah činnosti žalobce. Samu skutečnost, že žalobce měl při výkonu funkce rybářské stráže s sebou svého psa, nelze považovat za exces. Zákon o rybářství výkon činnosti rybářské stráže s vlastním psem nezakazuje, ze skutkových zjištění vyplývá, že ani na školeních pořádaných žalovaným takový zákaz vysloven nebyl, a lze proto dovodit, že ani postoj žalovaného nezakládal důvod, aby žalobce pochyboval o svém oprávnění mít s sebou psa. Z oprávnění rybářské stráže (mimo jiné oprávnění zadržet povolenku k lovu, zadržet úlovek a rybářské nářadí) upravených v § 16 zákona o rybářství lze předpokládat, že takové zákroky mohou vyvolat nesouhlas, odpor, či dokonce agresivitu kontrolovaných osob, a lze tak považovat za legitimní vykonávat činnost rybářské stráže v doprovodu psa z důvodu určité ochrany, zejména bylo-li zjištěno, že žalobce byl při výkonu této činnosti opakovaně napaden. Škodou na věci ve smyslu § 18 odst. 4 zákona o rybářství je pak nutno rozumět i škodu vzniklou na zvířeti, za niž žalovaný podle § 18 odst. 5 tohoto zákona odpovídá. Dovolací soud zdůrazňuje, že výkon činnosti rybářské stráže v doprovodu vlastního psa neznamená, že by osoba vykonávající funkci rybářské stráže mohla užít psa k prosazení a vynucení svých oprávnění.

8. Podle § 494 o. z. živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.

9. Při výkladu, kdy lze na živé zvíře použít ustanovení o věcech, nutno vyjít ze smyslu a účelu nové právní úpravy, podle níž živé zvíře není věcí. Nová právní úprava klade důraz na zvláštní význam a hodnotu zvířete podmíněnou vlastností zvířete jako smysly nadaného živého tvora. Tento posun je veden ekologickými hledisky a etikou ochrany zvířat. Účelem úpravy je jak ochrana samotného zvířete, tak i ochrana vzájemného vztahu a emoční vazby mezi zvířetem a jeho pánem. Povaze zvířete ve smyslu § 494 o. z. tudíž neodporuje takový výklad § 18 odst. 4 zákona o rybářství, podle nějž lze za škodu na věcech považovat i škodu na zvířeti. Podpůrně lze odkázat i na důvodovou zprávu k o. z., podle níž při poranění nebo zabití zvířete je aplikovatelné i právní pravidlo o ceně zvláštní oblíbenosti, které se vztahuje k poškození věci (§ 2969 odst. 2 o. z.).

10. Jestliže odvolací soud dovodil, že užití psa nelze ze strany žalobce považovat za výkon oprávnění, resp. činnosti rybářské stráže, proto žalovaný neodpovídá ve smyslu § 18 odst. 5 zákona o rybářství za škodu na zvířeti, je jeho právní posouzení nesprávné.

11. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.). Podle § 243g odst. 1 o. s. ř. je odvolací soud vázán právním názorem dovolacího soudu.